

– **Taču pieprasījums pēc bioloģiskajiem graudiem tirgū ir? Arī cenas ir daudz pievilcīgākas.**

– Jā, pieprasījums ir, bet piedāvājuma – nav. Arī LATRAPs pirms kāda laika iegādājās dzirnavas, kuras bijām gatavi pielāgot bioloģisko graudu pieņemšanai. Veicām aptauju, vai zemniekiem tas būtu interesanti, taču nekādu atsaucību neguvām. Neviens neizrādīja interesi, ka bioloģiskie varētu kooperēties un nodot kopā graudus, lai dzirnavas varētu darbināt un veikt kādu pārstrādi. Daži, kuri savu nišu jau atraduši, tajā jūtas gana labi, bet pārējie... Lai gan Latvijā kopumā bioloģisko graudaugu platību ir ļoti maz.

Katrā ziņā LATRAPs ar saviem biedriem ir pārrunājis jautājumu par bioloģiskās linijas nepieciešamību, taču īpašas atsaucības nav bijis. Varbūt *Dobeles dzirnavniekam*, kas šobrīd nopietni investē bioloģiskajās līnijās, izdosies pacelt augstākā līmeni Latvijas bioloģisko graudkopību.

Man diemžēl jāatzīst, ka pagaidām bioloģiskā lauksaimniecība kopumā ir drīzāk uzpūsta, nevis reāla nozare. Kā jau minēju, pabarot pasauli tā nevar. Lai tas būtu reāli, teju 40% pasaules iedzīvotāju būtu jāsaņem nodarbošies ar bioloģisko lauksaimniecību. Un tas ir utopiski.

– **Kā vispār raugies uz zaļo kursu, kas šobrīd pasludināts Eiropas lauksaimniecībai?**

– Jāteic, Covid-19 ietekmē šis zaļais kurss savu virzību ir nedaudz mainījis. Laikam tā virzītāji sapratuši, ka nupat varētu sākties problēmas. Liela daļa Āfrikas un Austrumāzijas valstu var palikt bez pārtikas un arī bez līdzekļiem tās iegādei. Vai būtu prātīgi iznīcināt savu lauksaimniecību un padarīt Eiropu par zaļu atpūtas zonu? Un pirkt pārtiku no Ukrainas, Ķīnas, Amerikas un Argentīnas, kur nekādi ierobežojumi nav spēkā un tādējādi iespējams saražot daudz lētas pārtikas?

– **Vai, tavuprāt, šis zaļais kurss ved uz lauksaimniecības iznīcināšanu?**

– Burtiski, protams, ne. Jo šis kurss jau nepasaka, ka nedrīkst smidzināt sējumus un tamlīdzīgi. Taču uzliktie ierobežojumi ir tādi, ka tie vairs nav racionāli saimniekošanai. Un zemnieks var pateikt: viss, man vairs nodarbošies ar lauksaimniecību nav izdevīgi. Ar ko šobrīd lielā mērā pelna lauksaimnieks? Ar hektārmaksājumiem. Un var pienākt brīdis, ka viņš izrēķina – izdevīgāk ir vienkārši uzturēt labā kārtībā savus hektārus, nevis izvērst tajos ražošanu. Faktiski jau tagad zemes īpašnieki gluži labi varētu pārtikt tikai no platībasmaksājumiem vien. Kāpēc iespringt un vēl censties kaut ko ražot? Par laimi, daudziem lauksaimniecība ir ne tikai business, bet arī dzīvesveids. Taču, ja aizliegumi turpinās sekot cits citam, tas nozīmē, ka ražība kritīsies,

pašizmaksa celsies un business būs apdraudēts. Vienā brīdī kļūsim tik *ekskluzīvi*, ka vairs nevarēsim atļauties paši savu produkciju. Kas būs vietā? Jau minētās Amerikas, Ukrainas un citu trešo valstu produkti.

Manuprāt, Eiropa salīdzinājumā ar pārējo pasauli jau tāpat ir gana zaļa un tāpēc uzlikt kaut kādus dramatiskus ierobežojumus nav nekāda pamata. Racionālā saimniekošanā jebkādi ķīmiskie augu aizsardzības līdzekļi (AAL) tiek lietoti ļoti precīzi un tikai pēc vajadzības. AAL faktiski ir zāles augiem, turklāt daudz maigākas nekā tās, ko lieto cilvēki. Kad nopērkam zāles un izlasām instrukcijā, kādas tik visādas blaknes no tām var dabūt, tas mūs nez kāpēc neattur no šo zāļu lietošanas. Bet, tiklīdz slimam augam cenšamies palīdzēt ar tam paredzētajām zālēm, uzreiz atskan iebildumi – tā ir inde! Nevajag to lietot! Gan mēslojums, gan AAL jau nav domāti ražas palielināšanai, bet gan auga ģenētiskā potenciāla saglabāšanai. Ne no viena auga nevar *izspiest* vairāk, nekā Māte Daba tam iedevusi. Un nez vai sabiedrība pati vēlas uzturēt lietot slimus graudus, augļus un dārzeņus. Diemžēl lielai daļai sabiedrības nedz par lauksaimniecības agrotehniku, nedz citām ar zemkopību saistītām lietām nav nekādas izpratnes un zināšanu, bet ir liela vēlme izkliegt skaļus lozungus.

– **Lai vai kā, bet šobrīd sabiedrības spiediens uz lauksaimniekiem un viņu ražošanas metodēm ir visai liels.**

– Nenoliedzami. Un tas ir ļoti jūtams. Sabiedrība nereti izvēlas atbalstīt to virzienu, kas it kā labāk izskatās un izklausās. Kā gan var neuzrunāt plakāts, uz kura attēlota kāda kažokzvēra mamma ar mazuli un apakšā uzraksts: "Tā ir mana mamma, nevis tavs kažoks!" Aizkustinoši, vai ne? Bet mani interesē, kurš ir apmaksājis visus šos plakātus? Kas ir pasūtītājs? Jo, lai visu Rīgu un ne tikai aplimētu ar šiem plakātiem, vajadzīgi milzīgi resursi. Nez vai *zaļie* ko tādu var atļauties. Iespējams, tie ir kādas industrijas lobiji, kam ir savas intereses. Pārējie vienkārši seko idejai, nemaz nezino, kas aiz tās stāv un kurp tā ved.

– **Saistībā ar 20 gadu jubileju LATRAPs savus feisbuka sekotājus aicināja sūtīt bildes, kas tapušas ziedošajos rapšu laukos. Bija arī pretēji aicinājumi – rapšu laukos nevajag brist iekšā, jo tie ir indīgi!**

– Tieši šā aplamā uzskata dēļ mēs aicinājām pašus lauksaimniekus un viņu ģimenes locekļus fotografēties ziedošajos rapšos, lai pierādītu pretējo. Kurš gan labāk nekā pats rapšu audzētājs zina, vai tie ir indīgi vai ne. Ja tā būtu, vai gan kāds ļautu saviem bērniem brist rapšu laukā?

Ja pie manis tiešām kāds atnāktu ar nepārprotamiem, neapstrīdamiem pierādījumiem

par rapšu kaitīgumu, es būtu gatavs atvainoties par to, ka savulaik esmu bijis tas, kurš veicinājis šīs kultūras ienākšanu Latvijā. Bet pagaidām joprojām uzskatu, ka rapsis ir absolūti nepieciešama kultūra mūsu laukos. Rapsis ir meliorators, augsnes uzlabotājs, kas spēj izvilkt no augsnes to AAL vai minerālmēslojuma daļu, ko nespēj citas kultūras. Rapsis ir bagāts ar organiskajām vielām, tas saražo lielu daudzumu skābekļa. Hektārs rapšu saražo tikpat daudz skābekļa, cik jauns mežs. Par to nez kāpēc neviens nerunā.

– **Cik lielā mērā graudaugu un rapšu audzētāji izjūt daudz AAL darbīgo vielu izslēgšanu no reģistra?**

– Vēl šie aizliegumi nopietnas problēmas nerada, taču noteikti sadārdzina ražošanu. Ja, piemēram, pilnībā aizliegts lietot glifosātu, tā gan varētu būt milzīga problēma. Uz to sabiedrība iet jau vairāk nekā desmit gadu, bet līdz galam, par laimi, vēl nav aizgājusi. Šajā laikā, protams, notikuši visādi pētījumi, taču joprojām nav klinisku pierādījumu, kas tieši apstiprinātu glifosāta kaitīgumu. Glifosāts ir absolūti unikāls produkts, kam tirgū faktiski nav analoga, kas tikpat efektīvi un nekaitīgi iznīcinātu nezāles. Tāpēc pārējā industrija šajā jomā cieš zaudējumus, jo zaudē tirgus daļu. Konkurentu uzdevums ir uzšķilt dzirksteli, par ugunsgrēku pēc tam jau gādā sabiedrība.

Es nebūtu neesmu agroķīmijas aizstāvis, taču domāju reāli un racionāli. Ja šodien pilnībā aizliegtu lietot pesticīdus, pasaule aizietu bojā no bada. Tas ir fakts. Kurš uzņemsies atbildību pateikt: lai pāris miljardi cilvēku nomirst, tad pārējie varēs mierīgi ēst tikai bioloģisko pārtiku. Vai tas nav mazliet fašistiski?

Kurš spriedelē par lauksaimniecību? Pilsētnieki, kuri paši nemaz nedzīvo laukos. Bet lauksaimnieki dzīvo šajā vidē, viņi veido savu saimniecību tā, lai tajā saimniekotu arī nākamās paaudzes. Vai viņi apzināti indētu savus laukus? Vai arī viņi ir tādi muļķi, ka nesaprot, ko dara?

– **Teici, ka LATRAPs šodien īpaši neatšķiras no tā, kāds tas bija pirms desmit gadiem. Bet kādam tam būtu jābūt pēc 10 gadiem?**

– Patlaban esam tādā situācijā, ka nevaram pat pateikt, kas notiks šāgada augustā. Kur nu vēl pēc 10 gadiem! Vai janvārī varējām iedomāties, ka jau martā faktiski visa pasaule apstāsies, nelidos lidmašīnas un valstu robežas būs slēgtas? Ja vēl apstātos arī internets, tad gan visi varētu pievērsties bioloģiskajai saimniekošanai, jo nekas cits neatliktu, kā doties uz laukiem, ņemt rokās kapļus un citus darbarīkus un gādāt sev pārtiku...

Pasaulei tikai šķiet, ka tā ir stipra un varena, taču patiesībā tā ir tik viegli ievainojama.